

EUROOPAN PARLAMENTTI

2004

2009

Istuntoasiakirja

A6-0185/2008

15.5.2008

MIETINTÖ

kilpailusta: vähittäispankkitoiminnan alaa koskeva tutkinta
(2007/2201(INI))

Talous- ja raha-asioiden valiokunta

Esittelijä: Gianni Pittella

SISÄLTÖ

	Sivu
EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS	3
PERUSTELUT	10
VALIOKUNNAN LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS.....	14

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

kilpailusta: vähittäispankkitoiminnan alaa koskeva tutkinta (2007/2201(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon komission tiedonannon asetuksen (EY) N:o 1/2003 17 artiklaan perustuvasta vähittäispankkitoiminnan alaa koskevasta tutkinnasta (KOM(2007)0033),
- ottaa huomioon 12. huhtikuuta 2006 julkaistun maksukortteja koskevan ensimmäisen väliraportin sekä 17. heinäkuuta 2006 julkaistun käyttötilejä ja niihin liittyviä palveluja koskevan toisen väliraportin,
- ottaa huomioon vihreän kirjan vähittäisrahoituspalveluista yhtenäismarkkinoilla (KOM(2007)0226),
- ottaa huomioon komission tiedonannon "2000-luvun Euroopan yhtenäismarkkinat" (KOM(2007)0724),
- ottaa huomioon tuoreen päätöksen, joka koskee MasterCardin ETA-alueella veloittamia monenvälisiä toimitusmaksuja (COMP 34/579 MasterCard),
- ottaa huomioon 14 päivänä kesäkuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/48/EY luottolaitosten liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (uudelleenlaadittu teksti)¹ (pääomavaatimuksia koskeva direktiivi) sekä 14 päivänä kesäkuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/49/EY sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten omien varojen riittävydestä (uudelleenlaadittu teksti)² (omien varojen riittävyttä koskeva direktiivi),
- ottaa huomioon 13 päivänä marraskuuta 2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/64/EY maksupalveluista sisämarkkinoilla³,
- ottaa huomioon 16. tammikuuta 2008 toisessa käsittelyssä hyväksymänsä kannan kuluttajille myönnettävistä luottosopimuksista annettavan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin hyväksymisestä ja neuvoston direktiivin 80/102/ETY⁴ muuttamisesta (luonnos kulutusluottodirektiiviksi),
- ottaa huomioon 11. heinäkuuta 2007 antamansa päätöslauselman rahoituspalvelupolitiikkaa 2005–2010 koskevasta valkoisesta kirjasta⁵,

¹ EUVL L 177, 30.6.2006, s. 1.

² EUVL L 177, 30.6.2006, s. 201.

³ EUVL L 319, 5.12.2007, s. 1.

⁴ Hyväksytyt tekstit, P6_TA(2008)0011.

⁵ Hyväksytyt tekstit, P6_TA(2007)0338.

- ottaa huomioon 4. heinäkuuta 2006 antamansa päätöslauselman rahoituspalvelualan jatkuvasta keskittymisestä¹,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 45 artiklan,
 - ottaa huomioon talous- ja raha-asioiden valiokunnan mietinnön (A6-0185/2008),
- A. ottaa huomioon, että toimivat yhdenmetyt rahoitusmarkkinat ovat ennakkoodellytys Lissabonin ohjelman toteuttamiselle, jotta Euroopan unionista voitaisiin tehdä maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietoon perustuva talous, joka kykenee ylläpitämään kestäväää talouskasvua sekä luomaan uusia ja parempia työpaikkoja,
 - B. ottaa huomioon vähittäispankkien vaikuttaneen tarvittaessa merkittäväällä tavalla rahapolitiikan vaatimusten välittämisessä markkinoille, erityisesti pienille ja keskisuurille yritysille (pk-yrityksille) ja kuluttajille,
 - C. katsoo, että paremmat vähittäisrahoituspalvelut ovat tarpeen rahoituspalvelujen toimintasuunnitelman toteuttamiseksi ja jotta kuluttajat ja vähittäiskauppiat saisivat siitä irti täyden hyödyn,
 - D. katsoo, että peruspankkipalvelujen saaminen, kuten tilin avaaminen, on jokaisen kansalaisen oikeus,
 - E. ottaa huomioon vähittäispankkitoiminnan tärkeyden EU:n talouskasvulle ja työllisyydelle sekä sen merkityksen kuluttajille ja pk-yrityksille,
 - F. ottaa huomioon vaikeudet, jotka liittyvät kuluttajapolitiikan yhteensovittamiseen Euroopan unionissa, sekä rahoitustuotteille ominaisen monimutkaisuuden,
 - G. ottaa huomioon EU:n kilpailupolitiikan merkityksen sisämarkkinoiden toteuttamisessa sekä kaikille toimijoille todella tasavertaisen toimintaympäristön moitteettoman toiminnan takaamisessa,
 - H. katsoo, että vähittäispankkialalla toimivien rahoituslaitosten (pankkien, säästöpankkien, osuuskuntien jne.) yhtiömuotojen ja liiketoimintatavoitteiden monimuotoisuus on merkittävä etu EU:n taloudelle, sillä se monipuolistaa alaa, vastaa markkinoiden moniarvoista rakennetta ja auttaa lisäämään kilpailua sisämarkkinoilla,
 - I. ottaa huomioon tarpeen sovittaa yhteen korkeatasoinen kuluttajansuoja ja toimivat sisämarkkinat,

Yleistä

1. kannattaa komission yhdenmetyä lähestymistapaa, jonka puitteissa tuetaan sisämarkkinapolitiikkaa toteuttamalla hyvin kohdennettuja alakohtaisia tutkimuksia; pahoittelee kuitenkin tämän alakohtaisen tutkimuksen ajoitusta ja ettei ole tehty tutkimusta siitä, kuinka rahapolitiikan vaatimukset on välitetty vähittäismarkkinoille, ja kannustaa komissiota jatkamaan työtään sitten kun omien varojen riittävydestä annetun

¹ Hyväksytyt tekstit, P6_TA(2006)0294.

direktiivin, Euroopan yhtenäisen maksualueen (SEPA), maksupalveludirektiivin sekä kulutusluottodirektiivin vaikutukset on nähty käytännössä;

2. pahoittelee, ettei alakohtaisessa tutkimuksessa oteta riittävästi huomioon tiukasti säännellyn pankkialan erityispiirteitä eikä kulttuurin, tottumusten ja kielen merkitystä rahoitustuotteita koskevissa kuluttajien valinnoissa ja kuluttajansuojassa; katsoo, että kuluttajien vähäinen liikkuvuus EU:ssa selittyy usein pankin ja kuluttajan välisellä pitkäaikaisella luottamussuhteella; on huolissaan siitä, että komission arvio markkinoiden yhdentämisestä perustuu liian pieneen määrään talouden indikaattoreita eikä siksi välttämättä heijasta kunnolla kyseisen alan ominaispiirteitä;
3. muistuttaa, että kilpailupolitiikka on tehokas väline sisämarkkinoiden toteuttamiseksi, mutta kilpailun lisäämiseen pyrkimisen ei tulisi johtaa riskienhallinnan heikentymiseen pankkialalla eikä tämän maailmantalouden kannalta ratkaisevan tärkeän ja strategisen sektorin vakauden vaarantamiseen; korostaa, että niin markkinoiden kuin kuluttajien luottamus on olennaista rahoituspalvelujen kehittämiseksi ja että kuluttajille suunnattua, rahoituspalveluja koskevaa tiedotusta on lisättävä kuluttajien roolin vahvistamiseksi markkinatoimijoina;
4. huomauttaa, että hajanainen sääntelykehys estää rajat ylittävien pankkipalvelujen kehittämisen; kannattaa siksi komission aloitetta alkaa käsitellä uudelleen 23. syyskuuta 2002 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2002/65/EY kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä¹ ja katsoo, että tässä yhteydessä on myös tarkasteltava uudelleen sähköistä kaupankäyntiä koskevaa direktiiviä² ja sähköisiä allekirjoituksia koskevaa direktiiviä³, jotta niillä voidaan todella saavuttaa niissä asetetut tavoitteet;
5. katsoo, että jopa rahanpesua koskevan lainsäädännön täytäntöönpano voi estää kuluttajien liikkuvuuden esimerkiksi estämällä sekkitilien avaamisen rajojen yli, koska pankeille asetetut tunnistus- ja varmennusvaatimukset vaihtelevat; kehottaa komissiota arvioimaan rahanpesua koskevan lainsäädännön vaikutusta kuluttajien liikkuvuuteen;

Kuluttajien liikkuvuus

6. pyytää komissiota ryhtymään toimiin kuluttajien liikkuvuuden parantamiseksi ja seuraamaan jäsenvaltioiden edistymistä siihen pyrkimisessä, että kuluttajat voisivat entistä helpommin vaihtaa palveluntarjoajaa, mikä lisäisi palveluntarjoajien välistä tervettä kilpailua; toivoo, ettei palveluja keskeytetä edes käyttötilin sulkemisen yhteydessä tai palveluntarjoajaa vaihdettaessa ja että kalliita päällekkäisiä palveluita vältetään;
7. korostaa, ettei rahoituspalveluja koskevien sääntöjen yksinkertaistaminen ja kuluttajien liikkuvuuden esteiden purkaminen saa heikentää kuluttajansuojaa jäsenvaltioissa;

¹ EYVL L 271, 9.10.2002, s. 16.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2000, tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista (direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä) (EYVL L 178, 17.7.2000, s. 1).

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 1999/93/EY, annettu 13 päivänä joulukuuta 1999, sähköisiä allekirjoituksia koskevista yhteisön puitteista (EYVL L 13, 19.1.2000, s. 12).

8. suosittelee vain täysin perusteltujen tilinsulkemiskulujen soveltamista liikkuvuuden ja kilpailun edistämiseksi; rohkaisee pankkialaa kehittämään parhaat toimintatavat tilien pankista toiseen siirtämiseksi nopeasti ja tehokkaasti siten, että otetaan huomioon sekä asianomaisen menettelyn kesto että siihen liittyvät kulut; katsoo, ettei käyttötilin siirtämisestä saisi aiheutua haittaa kuluttajille; vastustaa kaikenlaisia tarpeettomia sopimussuhteita, jotka haittaavat kuluttajien liikkuvuutta;
9. korostaa, että tuotteiden sitomisen tapauksessa on tehtävä selvä ero yhtäältä sekä kuluttajalle että pankille edullisten ja kaikille talouden aloille yhteisten tuoteyhdistelmien ja toisaalta epäreiluun kilpailuun johtavien käytäntöjen välillä;
10. katsoo, että peruspankkipalvelujen saaminen, kuten tilin avaaminen, on oikeus, ja kehottaa komissiota tunnistamaan tämän oikeuden harjoittamisen esteet ja vähittäispankkitoiminnan alalla noudatetut parhaat toimintatavat;

Tiedotus ja avoimuus

11. katsoo, että kuluttajille tiedottaminen on erittäin tärkeää pankkien keskinäisen kilpailun varmistamiseksi; vaatii antamaan korkealaatuisempaa ja ymmärrettävämpää tietoa, joka olisi näin ollen myös paremmin kuluttajien käytettävissä; katsoo tällaisen tiedon hankkimisen olevan vielä liian paljon aikaa vievää ja työlästä kuluttajille;
12. panee merkille, että ongelmana on se, kuinka kuluttajille voidaan tarjota riittävästi tietoja välttämättä kuitenkin samalla liiallista tietotulvaa; katsoo, että tiedon laatu on sen määrää tärkeämpää; kehottaa näin ollen komissiota pyytämään kuluttajajärjestöjä määrittelemään, mitkä tiedot ovat niiden mielestä tarpeen, jotta kuluttajat voivat tehdä sopivia valintoja;
13. pyytää komissiota varmistamaan, että pankit olemassa olevien kansallisten säännösten noudattamisen lisäksi antavat kuluttajille ennen tilin avaamista tiiviin yhteenvedon, jossa esitetään yksityiskohtaisesti kaikki kulut, mahdolliset tilinlopettamiskulut mukaan lukien, siten, että ne ovat vertailukelpoisia koko Euroopan unionissa; kehottaa komissiota esittämään asianomaisia ehdotuksia siltä varalta, että pankit laiminlyövät tämän tehtävänsä;
14. pitää myönteisenä komission tutkimusta vähittäissijoitustuotteiden ja sääntely-ympäristöstä ja luottaa siihen, että sen myötä tuodaan kustannukset, riskit ja ehdot paremmin esiin ja tehdään hyödyllisiä rajat ylittäviä vertailuja;
15. kehottaa laatimaan yhteisen eurooppalaisen standardin tiedoista, joita palveluntarjoajan on annettava kuluttajalle perustuotteistaan sekä niihin liittyvistä kustannuksista ja ehdoista, jotta tuotteiden vertailu olisi helppoa ja avointa, mikä ei nykyään ole mahdollista sidottujen tuotteiden kohdalla; kehottaa pyydettyään paljastamaan vähittäisrahoitustuotteiden arvoketjun kustannukset yhtäläisten kilpailumahdollisuuksien varmistamiseksi; ehdottaa, että pankit selvittävät mahdollisuutta sellaisen Euroopan laajuisen hakujärjestelmän luomisesta, jonka avulla tuotteita voidaan vertailla rajojen ylitse helposti ja vapaasti;

Vähittäispankkitoimintaan liittyvä kuluttajavalistus

16. pyytää kehittämään rahoituspalveluja koskevia opetusohjelmia, joilla pyritään valistamaan kuluttajia varojensa hallintaa koskevista vaihtoehtoista;
17. kannattaa komission ja rahoituspalvelualan pyrkimyksiä parantaa kuluttajien tietoja rahoitustuotteista ja toteuttaa asiaa koskevia opetusohjelmia, koska kuluttajien on myös ymmärrettävä ja osattava käyttää rahoituspalvelujen tarjoajien antamia tietoja;
18. muistuttaa, kuinka tärkeää on kehittää talousalan opetusta keinona täydentää asianmukaista kuluttajansuojaa erityisesti vähittäispankkipalvelujen alalla (esimerkiksi lainat, kiinnelainat, hajautetut ja riskittömät säästämis- ja sijoittamismuodot); kehottaa jäsenvaltioita ja pankkialaa toteuttamaan ja koordinoimaan toimenpiteitä, joilla parannetaan kansalaisten – myös lasten, nuorten, työntekijöiden ja eläkeläisten – taloustietoja, ja valistamaan näin kuluttajia ja tarjoamaan heille uusia mahdollisuuksia etsiä parempia, halvempia ja sopivampia tuotteita ja palveluja sekä edistämään kilpailua, laatua ja innovointia pankkialalla; muistuttaa, että luottavaiset sijoittajat voivat tuoda lisää likviditeettiä pääomamarkkinoille;
19. pyytää jäsenvaltioita harkitsemaan rahoituspalveluista vastaavan riippumattoman kansallisen kuluttaja-asiamiehen perustamista;

Luottorekisterit ja luotonvälittäjät

20. korostaa luotettavan, tasavertaisesti ja avoimesti saatavilla olevan luottoja ja petoksia koskevan tiedon tärkeyttä pankeille ja muille luotonantajille; painottaa kuitenkin tarvetta suojata kuluttajien henkilötietoja; pyytää komissiota yksilöimään tietojen vaihtoa koskevat esteet ja tekemään tietorekistereiden yhteentoimivuutta koskevia ehdotuksia kuitenkin niin, että kunnioitetaan kuluttajien yksityiselämää ja heidän oikeuttaan saada tutustua kyseisiin tietoihin ja saada oikaista niitä; katsoo, että kuluttajille olisi ilmoitettava heitä koskevista rajat ylittävistä luottotietopyynnöistä; pitää myönteisenä komission aikomusta perustaa luottotietohistoriaa käsittelevä asiantuntijaryhmä auttamaan komissiota edellä mainittujen toimenpiteiden valmistelussa;
21. kehottaa komissiota tehostamaan luotonvälittäjiin liittyvien kysymysten käsittelyä kuluttajansuojan varmistamiseksi sekä sellaisten vaikeaselkoisten myyntimenettelyjen estämiseksi, jotka ovat erityisen vahingollisia muita heikommassa asemassa oleville kuluttajaryhmille; pitää myönteisenä sitä, että komissio on sitoutunut julkaisemaan EU:n luotonvälitysmarkkinoita koskevan tutkimuksen, jossa tarkastellaan sen sääntelykehystä ja selvitetään, ovatko jotkin säännökset haitallisia kuluttajille;
22. pyytää komissiota selkeyttämään ja yhdenmukaistamaan välittäjien oikeuksia ja velvollisuuksia ”sama ala, samat riskit, samat säännöt” -periaatteen mukaisesti, sillä ongelmia esiintyy usein rahoituspalvelusopimusten myynnissä, hallinnoinnissa ja täytäntöönpanossa; huomauttaa, että eriyttämättömään ”yhden koon ratkaisuun” perustuva lähestymistapa vähentäisi tuotevalikoimaa; kiinnittää komission huomiota eroon sellaisten tietojen, joiden on oltava selkeitä, täsmällisiä, ymmärrettäviä ja ilmaisia, sekä asiakkaalle räätälöityjen neuvontapalvelujen välillä;

Pankkien välinen yhteistyö

23. pitää myönteisenä sitä, että komissio tutkii lisää pankkien välistä yhteistyötä arvioidakseen, onko kyseisestä yhteistyöstä taloudellista hyötyä ja hyötyvätkö kuluttajat siitä ja voisiko se johtaa kilpailun rajoittamiseen; korostaa kuitenkin, että pankkien välisestä yhteistyöstä – esimerkiksi hajautetuissa verkostoissa toimivat luottolaitokset – voi koitua taloudellisia etuja ja aiheutua hyötyä kuluttajille ja että siksi tarvitaan huolellista analyysia ja puolueetonta lähestymistapaa;
24. katsoo, että säästö- ja osuuspankkien sekä muiden luottolaitosten osuus on merkittävä paikallistalouden rahoittamisessa ja alueiden omien mahdollisuuksien kehittämisessä ja että ne parantavat kaikkien kuluttajien mahdollisuuksia saada rahoituspalveluja; korostaa, että monipuoliset pankkimarkkinat ja palveluntarjoajien moninaisuus ovat edellytys EU:n pankkimarkkinoiden kilpailulle, jos huolehditaan siitä, ettei kilpailu vääristy ja että markkinoiden kaikille toimijoille taataan yhtäläiset kilpailumahdollisuudet "sama ala, samat riskit, samat säännöt" -periaatteen mukaisesti;
25. katsoo, että syrjimätön yhteistyö sellaisten riippumattomien luottolaitosten välillä, jotka kilpailevat edelleen keskenään, on tehokkaampaa ja takaa loppukäyttäjille palvelujen paremman yhteensopivuuden ja laajemman valikoiman sekä voi edistää alan toimintaa ja 12 kohdassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista;

Maksujärjestelmät

26. uskoo Euroopan yhtenäisen maksualueen ja maksupalveludirektiivin tuovan ratkaisuja alakohtaisessa tutkimuksessa havaittuun markkinoiden hajanaisuuteen ja kilpailun puuttumiseen maksujen perusrakenteiden alalla; muistuttaa, että SEPAn ensimmäinen vaihe alkoi 28. tammikuuta 2008 ja se edellyttää yhtenäisiä selvitystoimintajärjestelmiä, jotka noudattavat toiminnassaan samoja sääntöjä ja teknisiä standardeja; korostaa, että SEPAn osallistumisehtojen on oltava tasapuolisia ja avoimia; korostaa, että SEPAn osallistumisehtojen on oltava tasapuolisia ja avoimia ja että sen hallinnon pitäisi ottaa huomioon kaikki järjestelmän sidosryhmät, ei ainoastaan rahoituslaitoksia; muistuttaa lisäksi, että maksupalveludirektiivissä säädetään, että maksujärjestelmiin pääsyä ei tule estää enempää kuin on tarpeen riskeiltä suojautumiseksi sekä taloudellisen ja operatiivisen vakauden suojaamiseksi; huomauttaa, että yhteisöjen politiikan puolueettomuutta koskevan periaatteen mukaisesti yhtäkään maksutapaa ei pitäisi suosia ja että eri maksujärjestelmien käyttöön liittyvät kulut pitäisi ilmoittaa niin avoimesti, että kuluttajat voivat valita maksutavan täysin tietoisina tosiseikoista;
27. kehottaa komissiota tutkimaan, vähentääkö maksupalveludirektiivin saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä maksupalvelujen tarjoajien määrää ja sekä ryhtymään välittömästi toimiin, jos suuret palveluntarjoajat hankkivat monopoliaseman, joka voi vähentää kilpailua;
28. toteaa, että komissio ja monet kansalliset kilpailuviranomaiset ovat todenneet useaan otteeseen, etteivät monenväliset toimitusmaksut (MIF) ole itsessään EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan nojalla kiellettyjä; panee kuitenkin merkille, että komissio on äskettäin kiinnittänyt huomiota monenvälisiä toimitusmaksuja koskevan järjestelmän yhteensopivuuteen yhteisön kilpailulainsäädännön kanssa; suosittaa, että komissio antaa selkeitä suuntaviivoja ja ohjeita markkinoilla ilmenevien puutteiden korjaamiseksi; muistuttaa komissiota oikeusvarmuuden tärkeydestä markkinatoimijoille ja

markkinoiden uusille tulokkaille niiden palvelujen ja kehittämisen ja uudistamisen kannalta;

29. uskoo olevan suurta tarvetta selkeyttää menettelyjä ja sääntöjä, joita sovelletaan maksukorttijärjestelmiä koskevien monenvälisten toimitusmaksujen hallinnassa sekä pankkiautomaatteja ja muita kuin maksukorttijärjestelmiä koskevien, pankkienvälisistä tapahtumista perittävien maksujen laskentamekanismissa; muistuttaa, että suoraveloitus- ja tilisiirtojärjestelmät, kuten SEPAn järjestelmät, tukevat palveluja, joita kaksi maksupalvelujen tarjoajaa tarjoaa ja kaksi kuluttajaa pyytää yhdessä, ja tuovat näin taloudellista hyötyä niin sanottujen verkkovaikutusten ansiosta; ehdottaa, että komissio asettaa ja ilmoittaa kaikille sidosryhmille kriteerit, joiden mukaisesti markkinatoimijat määrittelevät kaikkien monenvälisten toimitusmaksujen laskentamenetelmän, jonka komissio voi täten panna merkille, taatakseen todella tasavertaisen toimintaympäristön ja kaikkien kilpailusääntöjen täytäntöönpanon;
30. muistuttaa komissiolle, että on yhtä tärkeää keskittyä maksuihin ja hintoihin kuin pyrkiä lisäämään alan avoimuutta tiedottamalla kuluttajille maksutuotteiden ja -palvelujen ominaisuuksista sekä heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan käyttäjinä, mikä lisäisi kilpailua markkinoilla;

*

* *

31. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, Euroopan keskuspankille sekä Euroopan pankkivalvontaviranomaisten komitealle.

PERUSTELUT

Yleiset huomiot

On pidettävä myönteisenä, että komissio on alakohtaisessa tutkimuksessaan kohdistanut huomionsa vähittäispankkitoiminnan tehokkuuteen ja toimivuuteen, sillä kyseessä on erityisen herkkä sektori. Näin ensinnäkin siksi, että se on kohdistettu kotitalouksille sekä pienille ja keskisuurille yrityksille, ja toisekseen koska se on vielä tänäkin päivänä pankkitoiminnan tärkein osa-alue, jonka osuus kaikesta toiminnasta EU:ssa on bruttotuloina yli 50 prosenttia.

Komission tutkimus voidaan kyseenalaistaa eräiden niiden menettelyvaihtoehtojen osalta, joita käytetään erilaisten markkinoiden tilanteiden ja kansallisten järjestelmien vertailussa. Tutkimus antaa kuitenkin täsmällisen ja totuudenmukaisen kuvan tilanteesta, ja siinä selkeytetään markkinoiden toimintaa, todetaan tärkeimmät puutteet sekä pohditaan, kuinka häiriöihin voitaisiin puuttua kilpailulainsäädännöllä.

Alakohtaisessa tutkimuksessa havaittiin eräitä huolenaiheita, jotka esittelijä jakaa täysin, koskien kilpailua maksujärjestelmien ja varsinkin maksukorttijärjestelmien alalla, luottorekistereitä, ja ennen kaikkea hintojen ja politiikan määrittämistä pankkipalvelujen tarjoajien toimesta. Mitä tulee säästö- ja osuuspankkien toimintaan, komissio aliarvioi eräitä tällaisten pankkien ominaispiirteitä, kuten niiden läsnäoloa syrjäisiksi katsotuilla alueilla, niiden syvälle ulottuvia juuria näillä alueilla sekä niiden yhteiskunnallista roolia. On sanottava, että nämä viimeksi mainitut piirteet ovat erityisen merkittäviä myös palvelujen tehokkuuden kannalta.

Alakohtaisen tutkimuksen johtopäätökset osoittavat selvästi tarpeen luoda kilpailukykyisempi toimintaympäristö etenkin vähittäismarkkinoilla toimivia palveluntarjoajia varten. Näiden tavoitteiden saavuttamisen myötä eurooppalaiset kuluttajat voivat saada sisämarkkinoista täyden hyödyn.

Esittelijän mielestä pelkät pankkialan itsesääntelytoimet ovat riittämättömiä vähittäispalvelujen tehokkuuden parantamiseksi. Tästä syystä lainsäädäntöaloite Euroopan tasolla olisi suotavaa markkinatehokkuuden varmistamiseksi sekä parempien sopimusten tarjoamiseksi kuluttajille. Komission olisi siksi toteutettava tarvittavat toimet eli saatettava voimaan kilpailulainsäädäntö ja tehtävä asiaa koskevia poliittisia aloitteita.

1. – Pankkipalvelut

Pankkipalvelut ovat erityisasemassa, sillä pankin ja asiakkaan välinen luottamussuhde voi heikentää kuluttajien halua hyödyntää kilpailumekanismeja. Se lisää myös yritysten markkinavaltaa, mikä johtaa toisinaan korkeampien hintojen määräytymiseen. Ongelmallista on se, että pankit voivat hyödyntää asemaansa säätääkseen sellaisia kaupallisia ehtoja, joiden vuoksi suhteen katkaiseminen pankkiin tulee asiakkaalle kalliiksi tai jotka haittaavat asiakkaan valmiuksia ymmärtää ja verrata markkinoilla tarjottavien palvelujen sisältöjä ja hintoja.

Näillä markkinoilla on lukuisia käyttötilin haltijoita, joilla on käytettävissään vain vähän tai tuskin lainkaan tietoa, ja tietyissä maissa pankkialan toimijat ovatkin voineet hyötyä tiedon epäsuhtaisuudesta.

Tästä syystä on selvästikin tärkeää työskennellä Euroopan tasolla talouslukutaitoaloitteiden vauhdittamiseksi. Taloudellisten valmiuksien edistämiseen tähtäävät ohjelmat ja suurempi avoimuus lisäävät myös kysynnän liikkuvuutta, ja ne muuttavat siten nykyistä kysynnän ja tarjonnan tasapainoa, joka on yksi pankkipalvelumarkkinoiden ominaispiirteistä. Esittelijä kannattaa tältä osin toimia, joihin komissio on ryhtynyt talousvalistuksen lisäämiseksi julkaisemalla 18. joulukuuta 2007 tiedonannon KOM(2007)0808.

On tärkeää olla estämättä mitenkään kuluttajia vaihtamasta halutessaan palveluntarjoajaa. Kuluttajien ollessa perillä asioista ja heidän liikkuvuutensa markkinoilla ollessa hyvä rahoituslaitosten on kilpailtava keskenään kuluttajien houkuttelemiseksi ja asiakkaidensa säilyttämiseksi.

1(a) – Tuotteiden sitominen

Käyttötilit ovat strategisia välineitä, joita pankit käyttävät luodakseen tilinhaltijan kanssa suhteen, joka perustuu lukuisten muiden palvelujen tarjoamiseen. Tällainen käytäntö ei yleensä kannusta liikkuvuuteen.

Kun käyttötiliin on sidottu monia muita palveluja, tilin sulkeminen välittömästi tai parin päivän sisällä on mahdollista vain teoriassa, sillä se edellyttää käytännössä usein monimutkaista ja aikaa vievää prosessia. Eräissä EU-maissa asiakkaan sulkiessa käyttötilin pankki vaatii peruuttamaan välttämättömyyspalvelujen suoraveloitukset ja palauttamaan pankki- ja luottokortit. Tästä voi aiheutua tilinhaltijalle monenlaisia vaikeuksia, jotka saavat hänet luopumaan pankin vaihdosta. Siksi olisi hyvä säätää vähintäänkin, että pankin vaihtamiseksi tarpeellisenä siirtymäaikana ei peritä kaksinkertaisia kuluja eikä tilinhaltija jää ilman pankkipalveluja.

On siis varmistettava, että käyttötilin pankista toiseen siirtämisen (taloudelliset, ajalliset ja hallinnolliset) kustannukset poistetaan kokonaan tai lasketaan alhaisimmalle mahdolliselle tasolle poistamalla kaikki tarpeettomat sopimusperusteiset tai *de facto* -siteet käyttötilien ja muiden palvelujen kuten lainojen, säästötilien, arvopapereiden ja vakuutusten välillä.

Toisin sanoen on tarpeen kehittää mekanismeja, joilla käyttötileistä tehdään siirrettäviä.

1(b) – Kuluttajille tiedottaminen

Vähittäispankkipalvelujen tehokkuuden parantamiseksi esittelijä on vakuuttunut tarpeesta lisätä kuluttajien valmiuksia tehdä taloudellisen tilanteensa kannalta tarkoituksenmukaisia päätöksiä. Tämä edellyttää toimia monilla eri tasoilla:

- selvän ja asianmukaisen tiedon antaminen oikeaan aikaan;
- korkeatasoinen neuvonta;

ja ennen kaikkea,

- samantyyppisten tuotteiden tasavertaiset kilpailuolosuhteet.

Kuluttajien ollessa perillä asioista he ovat paremmassa asemassa valitakseen parhaiten tarpeitaan vastaavan ja edullisimman vaihtoehdon rahoituspalveluntarjoajaan katsomatta.

Vaikka pelkkä tiedon jakaminen on ennakoedellytys, se ei itsessään ole riittävää kilpailutasapainon saavuttamiseksi. Olennaista on tiedon laatu ja se, että kuluttajat voivat helposti hyödyntää tietoja käytännössä. Mikäli kuluttajille annettu tieto ei ole riittävää ja tiedonhaun kustannukset ovat korkeammat kuin odotetut hyödyt, kuluttajia ei kannusteta etsimään tietoa asioista. Komission ja lukuisten kansallisten valvontaviranomaisten tekemistä tutkimuksista käy ilmi, että esitteistä puuttuvat usein muun muassa tilisiirtoja ja pankkiautomaattien käyttöä koskevat ehdot sekä käteisen muista pankeista nostamisesta perityt kulut jne. Minkäänlaista kattavaa asiakirjaa, johon sisältyisivät käyttötilin hallinnassa tyypillisesti käytettyjen palvelujen säännölliset kustannukset, ei siis ole saatavilla. Tästä syystä käyttötilin haltijoille on annettava vuosittain täsmällisiä tietoja tilin todellisista käyttökustannuksista ja niiden vaihtelusta edellisvuoteen verrattuna.

Tämä voitaisiin toteuttaa yhtenäistetysti Euroopan tasolla, jolloin pankkien soveltamat taloudelliset ehdot olisivat todellakin vertailukelpoisia kaikkialla unionissa, mistä olisi huomattavaa hyötyä kuluttajille valinnanvaran lisääntymisen muodossa.

Olisi myös toivottavaa kehittää pankkijärjestelmästä riippumattomia tietolähteitä eli varsinaisia hakukoneita, jotka helpottaisivat monien eri pankkien eri puolilla Eurooppaa tarjoamien palvelujen kustannusten vertailua.

2 - Maksujärjestelmät

Komission alakohtainen tutkimus osoitti monia kilpailuun liittyviä vakavia ongelmia Euroopan maksukorttimarkkinoilla.

Esittelijä uskoo, että monet tutkimuksessa havaitut ongelmat korjautuvat Euroopan yhtenäisen maksualueen (SEPA) käyttöönoton ja maksupalveludirektiivin soveltamisen myötä. Alan merkitys on suuri. Pelkästään vuonna 2005 maksukortilla tehtyjen ostosten arvo oli EU:ssa kaikkiaan yli 1 350 miljardia euroa.

Mitä tulee maksukorttiverkostoihin, SEPA antaa mahdollisuuden korjata monta tutkimuksessa korostettua puutetta, joita ovat muun muassa tilisiirtojen kustannukset ja rahansiirtojen kesto. Maksukorttien osalta SEPA lisää kuluttajien valinnanvaraa palveluntarjoajan valinnassa. Tämä lujittaa kilpailua näillä Euroopassa pitkälle keskittyneillä markkinoilla.

2(a) – Monenväliset toimitusmaksut

Monenväliset toimitusmaksut ovat kokonaan toinen asia.

Esittelijä toivoo, että komissio antaa jonkinlaisia suuntaviivoja, joita markkinatoimijat voivat soveltaa laatiakseen sellaisia sopimuksia, joita ei katsottaisi liian rajoittaviksi. Olisi myös

toivottavaa, että kilpailuviranomaiset käynnistäisivät samanlaisen kuulemismenettelyn kuin mitä on tapana järjestää nykyään kaikkien Euroopan laajuisten sääntelymenettelyjen yhteydessä. Näin monenvälisten toimitusmaksujen laskentamenetelmä, jota on tähän asti sovellettu erilaisissa tilanteissa toisinaan hyvinkin eri tavoin, voitaisiin määritellä unionin tasolla ja lopultakin yhdenmukaistaa kaikkialla Euroopassa. Laskentamenetelmän määrittämisen jälkeen sitä olisi sovellettava yhdenmukaisesti kaikkiin maksujärjestelmiin, niin kansallisiin kuin Euroopan laajuisiin tai kansainvälisiin järjestelmiin. Samantapainen ratkaisu ja samanvertainen väline olisi se, että kullakin maksujärjestelmällä olisi omat monenväliset toimitusmaksunsa, joiden taso määräytyisi järjestelmän tehokkuuden mukaan. Näin luotaisiin kilpailua eri järjestelmien välille, ja tämä johtaisi aikanaan kaikkein tehokkaimman järjestelmän menestymiseen.

3 – Luottorekisterit

Lopuksi, esittelijä jakaa täysin komission huolet koskien luottorekistereiden saatavuutta silloin, kun rekistereiden toiminta on ristiriidassa kilpailulainsäädäntöön nähden. Syrjimättömän ja vastavuoroisen luottorekistereihin pääsyn periaatetta on noudatettava kaikkialla Euroopassa.

VALIOKUNNAN LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS

Hyväksytty (pvä)	6.5.2008
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 43 -: 0 0: 1
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Mariela Velichkova Baeva, Zsolt László Becsey, Pervenche Berès, Sharon Bowles, Udo Bullmann, Manuel António dos Santos, Jonathan Evans, Elisa Ferreira, Jean-Paul Gauzès, Robert Goebbels, Donata Gottardi, Benoît Hamon, Karsten Friedrich Hoppenstedt, Sophia in 't Veld, Othmar Karas, Piia-Noora Kauppi, Wolf Klinz, Christoph Konrad, Guntars Krasts, Kurt Joachim Lauk, Andrea Losco, Astrid Lulling, Florencio Luque Aguilar, Gay Mitchell, John Purvis, Alexander Radwan, Bernhard Rapkay, Antolín Sánchez Presedo, Margarita Starkevičiūtė, Ivo Strejček, Ieke van den Burg, Cornelis Visser
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Katerina Batzeli, Jorgo Chatzimarkakis, Dragoş Florin David, Valdis Dombrovskis, Harald Ettl, Salvador Garriga Polledo, Ján Hudacký, Alain Lipietz, Diamanto Manolakou, Gianni Pittella, Bilyana Ilieva Raeva, Andreas Schwab